

אשר

סימן יג

מנחת

ע

יד"ח על תנאי דאם חייב הוא יצא יד"ח בשמיעה זו ואם פטור הוא לא יהא כעונה, אך בדברי המג"א משמע להדיא דלא משום תנאי לא הוי ברכה לבטלה אלא משום דשומע לא הוי כעונה אלא לענין לצאת יד"ח ולא לענין ברכה לבטלה כלל.

וגם מחלוקת זו תלויה לכאורה בהנ"ל דאם הוי השומע כעונה ממש בעצמו הוי ברכה לבטלה אבל אם לא מהני שמיעתו אלא לצאת בברכת חבירו ודאי מסתבר דלא הוי ברכה לבטלה.

ג: באו"ח סי' רע"א נחלקו העולת שבת והתוספת שבת בקידוש שבת אם עדיף שיקדש אדם בעצמו או ישמע מפי המקדש ראש הבית, בעולת שבת כתב דעדיף שיקדש בעצמו דמצוה בו יותר מבשלוחו ובתוספת שבת סק"י תמה עליו דמה זה ענין למצוה בו יותר מבשלוחו והלא הוא שומע בעצמו והשומע הוי כעונה ממש עי"ש, ונראה דהעו"ש נקט כהבנת החזון איש דגדר זה דומה לשליחות ביסודו אבל בתו"ש נקט כהבנת הביה"ל. וע"ע בשו"ע סי' רי"ג ס"ו שגם הוא כתב דטוב לברך בעצמו ולא לצאת בשמיעה משום דמצוה בו יותר מבשלוחו עי"ש.

ד — ו: ובאמת מצינו לשון שליחות על שמיעת תפלה מפי אחר במשנה ברכות ל"ד ע"ב בשליח ציבור שטעה דסימן רע לשולחיו "מפני שאמרו שלוחו של אדם כמותו" הרי שאמרו גדר שליחות בש"צ שמוציא אחרים יד"ח, ואף שנראה לכאורה <http://www.otzar.org> הודפס מאתר אוצר החכמה

הר"י והר"ת בעלי התוס' פקפקו בדבריו דאם הוי כעונה לצאת יד"ח הוי כעונה גם לענין הפסק ונקטו שימשיך בתפילתו ולא יצא יד"ח בשמיעה ומ"מ כתבו התוס' דהמנהג כשיטת רש"י וכן נפסק בשו"ע ק"ד ס"ז עי"ש, ולכאורה נחלקו בשני הדרכים הנ"ל, דלהבנת הבית הלוי מסתבר דכיון דשומע נחשב כאילו מתפלל בעצמו הוי נמי הפסק דמה לן אם מתפלל בדיבור או בשמיעה (אף שי"ל דדיבור הוי מעשה ולכן הוי הפסק משא"כ שמיעה דמ"מ לא הוי מעשה כ"כ), ולהבנת החזון איש דאין השומע מתפלל אלא יוצא ע"י המתפלל בפיו מסתבר טפי כשיטת רש"י דלא הוי הפסק. (ובריטב"א סוכה ל"ח ע"ב כתב בדרך אחר לבאר למה לא יצא בשמיעה באמצע תפלת העמידה ודכיון שאינו ראוי לענות אינו יוצא בשמיעה וזה חידוש, דבעצם ראוי הוא לענות אלא שאסור לו לעשות כן משום שהוא עומד בתפלה, ועיין בסוף קונטרס זה).

ב: כתב הצ"ח בברכות שם דלפימש"כ התוס' דבשו"כ הוי הפסק ה"ה דהוי נמי ברכה לבטלה כמתכוין לצאת בברכה שהוא פטור הימנה דכיון דהוי כעונה ממש הו"ל ברכה לבטלה, ויש לפקפק מתוך כך על מש"כ המגן אברהם בסי' קע"ד ס"ק ט"ו דבספק ברכות להקל יש עצה שיצא יד"ח ע"י אחרים דכיון דהוי ברכה לבטלה אין בין מברך לשומע, ועי"ש בחידושי רעק"א ובשו"ת אבני נזר או"ח סי' תמ"ט שכתבו דאכתי יכול לשמוע ולכוין לצאת

מנחת**פרשת נשא****אשר****עמ**

סוכה ל"ח ע"א "מי שהיו עבד או אשה מקרין אותו... ותבא לו מארה, שמבזה את קונו לעשותו שלוחים כאלה" ומשמע שם ברש"י דמיירי בשליח ציבור).

ז – ח: ולכאורה יש להוכיח דהשומע הוי כעונה ממש ונחשב כאילו עומד בעצמו בתפלה מהמבואר בביאור הלכה בהקדמה לסי' ע"ד מהפמ"ג דאף דמותר להרהר בדברים שבקדושה כנגד הערוה בשמיעה אסור בשומע כיון דשומע הוי כמדבר, וזה מסתבר אם שו"כ הוי כעונה ממש אבל אם אינו כעונה ממש אלא יוצ"ח בלבד מסתבר דאין בזה איסור, וע"ע במשנ"ב סי' ע"ה סקכ"ט דאף דמותר להרהר בד"ת כשהוא ערום מ"מ אינו יכול לצאת בשמיעה מפי אחרים דלא מהני שו"כ אלא כשיכול לענות בפיו, ולא נתברר אצלי האם כונתו משום דאסור וכמ"ש בבה"ל הנ"ל או שמא כונתו משום דלא מהני שו"כ אלא כשראו לענות בפועל, אך בשאג"א סי' ו' האריך לדחות לשיטת הפוסקים דלא אמרינן שו"כ אלא כשהוא ראוי לענות בפיו עי"ש.

מ: ובסי' ע"ט סעיף א' מבואר ברמ"א דאם יש צוואה או מי רגלים בסוף בהכ"נ, צריך הש"צ להמתין עד שיוציאום כיון שהוא מוציא את הרבים יד"ח בתפלתו, ובמשנ"ב ס"ק ז' ביאר דהוי כאילו כל אחד בעצמו מתפלל כיון דשומע כעונה, וגם מזה משמע דהוי כמתפלל ממש ולא שיוצא בתפלת חבירו, אך נראה יותר דכיון דאף הרהור אסור כנגד הצוואה אין ראייה לגדר שומ"כ.

<http://www.otzar.org> הודפס מאתר אוצר החכמה

דבודאי אין בזה גדר שליחות ולא אמרו לשון זה אלא כלשון מושאל, מ"מ ראיתי ברבינו יונה שם שכתב "מפני שאמרו שלוחו של אדם וכו' דילפינן מושחטו אותו כל קהל ישראל", וכ"כ בשיט"מ שם ומדרשה זו למדו ברפ"ב דקידושין כל עיקר דין שליחות ומשמע מדבריהם דהוי מדין שליחות, דאף דבודאי לא הוי גדר השליחות הכללית דהלא פשוט דאין שליחות במצות התפילה דהוי מצוה שבגופו ומוטלת אקרקפתא דגברא, ועוד דאם מדין שליחות למה צריך לשמוע, וע"כ דשו"כ הוי דין מסוים בפנ"ע, מ"מ הוי ענף מדין השליחות הכללית ויסודו כעין גדר השליחות וזה ראייה להבנת החזו"א. וכ"כ במחזור ויטרי הלכות ברכות פ"ו עי"ש. ועיין עוד בדברי הב"ח סוס"י תל"ד שביאר את השיטה דביטול חמץ ע"י שליח מהני דס"ל דלא מהני ביטול בלבד אלא צריך דיבור וממילא יכול לבטל ג"כ ע"י שליח, דכמה מצוות יש התלוין בדיבור כגון תפלה וברכות דיכול לעשות ע"י שליח", הרי לן דשומ"כ הוי מעין דין שליחות.

אמנם אפשר דאין הדברים אמורים אלא בשליח ציבור ולא בעצם דין שומע כעונה דשליח ציבור דומה טפי לשליח דעלמא דהוא שליח הציבור להוציאן וכהא דסי' נ"ג סעיף י"ט דכל אחד מן הציבור יכול לעכב את הש"צ ובמשנה ברורה שם ס"ק נ"ג דאינו יכול להיות שליחו בע"כ ועי"ש במגן אברהם, ודו"ק. (וע"ע ברש"י